



Radiohjälpen
90 1950-6

ANTIKORRUPTIONSPOLICY

STIFTELSEN RADIOHJÄLPEN

Denna policy är antagen av Radiohjälpens styrelse 2017-11-13

Den bekräftas årligen av styrelsen och revideras vid behov (2023-12-04)

BAKGRUND

Med denna policy vill Stiftelsen Radiohjälpen tydliggöra och definiera riskerna för korruption i sin verksamhet.

Stiftelsen Radiohjälpen verkar inom en bransch som lever på förtroende, ett förtroende som ska genomsyra alla led i verksamheten. Misstankar om oegentligheter, oavsett storlek, kan undergräva det stora förtroende organisationen åtnjuter och drabbar i slutändan rättighetsbärarna i de projekt som bedrivs. Det är därför en strategiskt viktig fråga för hela organisationens arbete att det finns tydliga system och riktlinjer som kan förebygga och motverka alla former av korruption och bedrägerier.

DEFINITION AV KORRUPTION

Det finns ingen enhetligt accepterad definition av begreppet korruption. Stiftelsen Radiohjälpen har valt följande tolkning av korruption¹:

Missbruk av förtroende, makt eller position för otillbörlig vinning. Korruption kan bl.a. innefatta tagande och givande av muta, inklusive givande av muta till offentlig tjänsteman, bedrägeri, förskingring, trolöshet mot huvudman, utpressning, jäv och nepotism.

SYFTE OCH MÅLGRUPP

Syftet med denna policy är att tydliggöra risker inom organisationen och att integrera arbetet mot korruption i all verksamhet som Stiftelsen Radiohjälpen bedriver och bekostar. Ett viktigt led i detta är att anti-korruptionsarbetet ska vara en del i både planerings- och uppföljningsprocessen. Genom att bedriva ett systematiskt antikorruptionsarbete vill Radiohjälpen skapa kunskap om och främja förebyggande åtgärder där misstag försvåras, fel kan spåras och relevanta åtgärder vidtas. Den ska tillämpas av styrelseledamöter, alla anställda, praktikanter och anlitade konsulter. Vidare kräver Radiohjälpen av organisationer och föreningar som mottager finansiering för projektverksamhet att de skall efterleva denna policy samt ha ett fullgott arbete för att alltid förhindra, aldrig acceptera, alltid informera och alltid agera mot korruption.

POLICYN

Korruption och bedrägeri är starkt bidragande orsaker till fattigdom, miljöförstöring och dålig förvaltning av resurser. De som i slutändan alltid drabbas hårdast av korruption och felaktig användning av medel är de rättighetsbärare som utgör Radiohjälpens målgrupp. För att motverka korruptionens negativa följder och bidra till en positiv samhällsutveckling och en effektiv förvaltning av organisationens resurser tillämpar Stiftelsen Radiohjälpen nolltolerans mot korruption och bedrägeri.

Stiftelsen Radiohjälpens strategi för att bekämpa korruption är att *alltid förhindra, aldrig acceptera, alltid informera och alltid agera* även i situationer där det kan leda till förseningar, hinder eller totalstopp för verksamheten.

¹ Definitionen är baserad på Sidas definition men anpassad för att omfatta även nationell verksamhet.

Stiftelsen Radiohjälpen ska omedelbart vidta åtgärder för att stoppa korrupt beteende när sådant konstaterats och när så är relevant vidta rättsliga åtgärder. Nationell lagstiftning och regler måste respekteras i internationella projekt, men kan aldrig tjäna som ursäkt för stöd till korruption eller annat oetiskt beteende. Stiftelsen Radiohjälpen lyder under svensk lagstiftning och svenska regelverk.

Korruption kan förekomma vid tillfällen där det finns en möjlighet att skaffa sig en personlig förmån. Eftersom korruption är svår att upptäcka och kostsam att utreda, är förebyggande åtgärder viktiga. Medvetenhet, effektiva system och rutiner tillsammans med tydliga riktlinjer är viktiga åtgärder som ska användas för att förhindra och upptäcka korruption.

TRANSPARENS, ANSVARSUTKRÄVANDE OCH DELTAGANDE

För att bekämpa korruption är följande grundläggande principer viktiga; transparens, ansvarsutkrävande samt deltagande. För att bekämpa korruption är följande grundläggande principer viktiga:

- **Transparens** – Genom insyn i verksamheten stärks kontrollen och förtroende skapas gentemot såväl anställda, givare och samarbetsparter som till de människor som verksamheten är till för.
- **Ansvarsutkrävande** – För att kunna bekämpa korruption är det nödvändigt att ansvariga personer kan ställas till svars för sina handlingar av de personer/grupper som gett dem förtroendet att leda verksamheten eller genom rättsliga instanser.
- **Deltagande** – Att samarbetsparter och deras lokala partners på olika nivåer har ett verkligt ägarskap och inflytande över alla relevanta processer i projekten är en förutsättning för att det i praktiken ska vara möjligt att bekämpa korruption.

TILLÄMPNINGSSOMRÅDEN

Policyn gäller styrelsemedlemmar, anställda och praktikanter inom Stiftelsen Radiohjälpen och konsulter eller andra som arbetar för Stiftelsen Radiohjälpen (t ex personer som tillsammans med Radiohjälpen eller för Radiohjälpens räkning besöker projekt eller organisationer).

Alla anställda har ansvar för att aktivt förebygga korruption genom att identifiera och ta hänsyn till risker i alla aktiviteter och att alltid reagera och rapportera misstankar om korruption eller oegentligheter.

Internationell verksamhet

Då Stiftelsen Radiohjälpen till stor del verkar genom samarbete med partnerorganisationer är frågan om korruption en ytterst viktig del i dialogen med partners. Partnerorganisationerna i de internationella projekten ska ha en tydlig strategi och ett system mot korruption och bedrägerier. Radiohjälpens avtalspart ansvarar för att samtliga delar av projektet i efterföljande led omfattas av ett gediget antikorrupsionsarbete.

Vid helhetsbedömningen av en ny eller nuvarande partnerorganisation inom de internationella projekten skall hänsyn tas till hur väl partnerorganisationens interna kontrollsystem är uppbyggt, inklusive rutiner för bekämpning av korruption och bedrägerier även i efterföljande led.

Om en partnerorganisation, direkt eller indirekt, inte har goda system på plats för att bekämpa korruption kan detta vara ett skäl till att inte godkänna ekonomiskt stöd.

Nationell verksamhet

Även den nationella verksamheten ska följa Stiftelsen Radiohjälpens antikorrupsionspolicy. Beviljade medel från Stiftelsen Radiohjälpen får endast användas för godkända aktiviteter/kostnader enligt ansökan och kommunicerat beslut. Styrelsemedlemmarna i de sökande organisationerna har ansvar för att detta sker.

Vid bedömningen av en ansökan tittar Stiftelsen Radiohjälpen bland annat på hur föreningen har skött sina tidigare åtagande. Vidare sker utbetalning av medel understigande 100 000 SEK först efter godkänd återrapportering av verksamheten.

ÅTAGANDEN

- Anställda och styrelsemedlemmar, liksom partners direkt och i efterföljande led, är skyldiga att utan dröjsmål agera vid misstanke om korrupsion. Eventuell misstanke skall anmälas skyndsamt till Stiftelsen Radiohjälpen i enlighet med denna policy. För de internationella projekten skall särskild checklista användas, återfinns på Radiohjälpens webbplats.
- Denna policy ska avspeglas i alla avtal som Stiftelsen Radiohjälpen ingår med partners, direkt och i efterföljande led; i projekt och program i såväl Sverige som utomlands.
- Denna policy ska tillämpas i Stiftelsen Radiohjälpens alla upphandlingar.
- Anställda och styrelsemedlemmar får inte delta i eller förbereda beslut i fall där deras opartiskhet kan ifrågasättas (jävssituationer) och är skyldiga att underrätta generalsekreteraren eller ordförande om det finns omständigheter som kan antas utgöra jäv. Se även "Arbetsordningen för Stiftelsen Radiohjälpens styrelse" samt "Radiohjälpens styrdokument kring jävshantering".
- Anställda och styrelsemedlemmar får inte göra ekonomiska eller andra åtaganden för Stiftelsen Radiohjälpens räkning utanför sin befogenhet.
- Anställda och styrelsemedlemmar får inte motta gåvor från kollegor, samarbetspartners eller andra individer eller grupper såvida inte gåvan är av obetydligt värde.

I förebyggande syfte, internt och i förhållande till partnerorganisationer ska Stiftelsen Radiohjälpen:

- Stödja demokratiska processer som bygger på öppenhet, ansvarstagande och delaktighet.
- Bedöma korrupsionsrisker i alla projekt och aktiviteter.
- Åtgärda, övervaka och följa upp de risker som identifierats.
- Bedöma och stärka god förvaltning liksom intern styrning och kontroll.

ANSVAR

Huvudansvarig för det förebyggande arbetet mot korrupsion och bedrägerier samt att utreda misstänkta fall av korrupsion och rapportera till styrelsen åligger Radiohjälpens generalsekreterare. Vid misstankar som inkommer via Radiohjälpens visselblåsarsystem finns en särskild rutin för hantering. En visselblåsarkommitté finns etablerad (se Radiohjälpens visselblåsarpolicy för mer information). Då misstankar inkommer till handläggare för nationell verksamhet respektive programansvarig för internationell verksamhet skall särskild intern rutin följas.

RISKOMRÅDEN

Exempel på externa risker

- Krig och konflikthärddar.
- Utvecklingsprojekt som bedrivs i länder med hög förekomst av korruption.
- Svagt utvecklade demokratier och bristande transparens.
- Lågt och ojämnt fördelad ekonomisk tillväxt.
- Svagt utvecklade civila samhällen och bristande mediebevakning.

Exempel på interna risker

- Omfattande kontanthantering i en organisation eller ett projekt.
- Omfattande upphandlingar till stora värden.
- När Radiohjälpens bidrag utgör en stor del av den lokala organisationens ekonomi.
- Nära vänskapsband mellan kollegor och/eller representanter för de avtalande parterna.
- Att kontrollen av hur regelverk och dokumentation följs ersätts av ett alltför stort förtroende för medarbetare.
- Bristande interna rutiner, policyn och regler.

Varningssignaler

Korruption upptäcks vanligen när någon reagerar på varningssignaler. Exempel på varningssignaler:

- Bristande transparens i organisationen eller projektet.
- Otydliga eller bristande strukturer för ansvarstilldelning och ansvarsutkrävande i organisationen eller projektet.
- En mycket dominerande och karismatisk ledare för organisationen eller projektet.
- Koncentration av ansvar inom organisationen.
- Att makt är samlad till en eller ett fåtal personer i organisationen.
- Projektbudgetar är otydliga och svåra att relaterade till planerade aktiviteter.
- Rapporterna kommer sent och är otydliga samt inkompleta.
- Avvikande svar i bestyrkanderapport och management letters.
- Den som är ekonomiansvarig har otillräcklig kompetens.
- Frågor besvaras undvikande.
- Tips och rykten om otillbörligheter kommer från olika, från varandra oberoende, håll.
- Ovanliga eller bristfälligt dokumenterade betalningar/kvitton.
- Köp som inte gått igenom det normala anbudsförfarandet.
- Orimligt höga ersättningar till konsulter.
- Regelbunden användning av samma konsulter.
- Bristfälliga frånvaro- och tidrapporter.
- Beviljade resebidrag på oklara grunder.

RIKTLINJER VID MISSTANKE OM KORRUPTION ELLER OEGENTLIGHETER

Skyldighet att rapportera

Misstänkt korruption eller andra oegentligheter inom verksamhet/projekt som finansieras av Radiohjälpen ska alltid rapporteras enligt stycket om "åtaganden" ovan.

Radiohjälpen har inrättat ett så kallat visselblåsarsystem där anmälan kan göras anonymt. För mer information se Radiohjälpens visselblåsarpolicy.

Underlåtelse att rapportera en misstanke kan föranleda rättsliga eller disciplinära åtgärder. Risken att gå miste om finansiellt stöd är ingen ursäkt för att inte rapportera.

HANTERING AV RAPPORT OM MISSTANKE

Undersökning

Hänsyn ska alltid tas till omständigheterna och den aktuella situationen. När starka och välgrundade misstankar bekräftats ska polisanmälan göras.

Kommunikation

Radiohjälpen har som princip att vara försiktiga när undersökningar pågår för att undvika att någon, informatörer såväl som misstänkta eller andra inblandade i processen, kommer till skada.

Åtgärder

Oavsett hur en misstanke om korruption uppstår, är det viktigt att agera omedelbart. I samtliga fall ska en handlingsplan utarbetas för att hantera oegentligheter och brister samt stärka interna rutiner. Utredningsgruppen/visselblåsarkommittén har ansvar för att dokumentera beslut och åtgärder i anslutning till processen för att hantera korruptionsmisstankar. Vid konstaterade oegentligheter kräver Radiohjälpen alltid återbetalning av de medel som inte kan styrkas med erforderliga underlag.

Radiohjälpens "*Checklista vid korruptionsmisstankar i internationella projekt*" ska användas som underlag för beslut av utredningsgruppen om extra åtgärder som specialrevisioner, utvärdering, uppföljningsbesök eller andra former för undersökning. Utredningsgruppen beslutar även om polisanmälan ska göras.

Berörd organisation ska ges möjlighet att förklara den uppkomna situationen.

Det är viktigt att skydda bevismaterial, till exempel bokförings- och redovisningsunderlag, rapporter och annat som kan behövas. Det kan också vara nödvändigt att avstänga någon från tjänstgöring eller från tillgång till viss information. Utfrågningar av en misstänkt ska göras skyndsamt för att skydda tillgångar eller bevis och för att undvika att i onödan skada någons anseende.

Undersökningar ska genomföras professionellt och möten och intervjuer ska hållas med klart mandat och uppfattas som opartisk. Uppdraget ska ha ett klart formulerat och specificerat syfte så att tydliga slutsatser kan dras och rapporteras.

Åtal

Om det finns misstanke om brott är huvudregeln att det ska rapporteras till den lokala polisen för utredning. Radiohjälpen har det yttersta ansvaret gentemot Radiohjälpens personal och verksamhet. Vid misstanke om oegentligheter i den verksamhet som Radiohjälpen finansierar åligger ansvaret primärt Radiohjälpens avtalspart att agera och uppföra anmälan. Radiohjälpen kan dock besluta att anmäla även i dessa fall.

Utredningsgruppen ska utse ansvariga för kontakt med polisen och för att alla aktiviteter dokumenteras och registreras på behörigt sätt. Brottbegångna utanför Sverige kan i vissa fall undersökas i Sverige, men undersökningsåtgärder i andra länder kan kräva samarbete med landets polis. Eftersom polisundersökningar kan ta lång tid, ska Radiohjälpen vid behov även vidta egna åtgärder i avvaktan på domstolsutslag, till exempel kompletterande undersökningar genom revisor eller liknande.

Sanktioner

Radiohjälpen tillämpar sanktioner mot sina anställda eller uppdragstagare i enlighet med svensk lag och/eller med respekt för arbetslagstiftning eller annan lagstiftning i samarbetsländerna. Berörda organisationer ansvarar för sanktioner mot sina anställda och avtalspartners i efterföljande led.

Exempel på sanktioner är:

- **Varning:** för mindre allvarliga förseelser kan en sanktion utgöras av en genomgång av gällande regler tillsammans med en varning. Vid upprepade förseelser kan andra sanktioner bli aktuella.
- **Avskedande:** Om en anställd vid Radiohjälpen har gjort sig skyldig till korruption eller om förskingring eller mutbrott bekräftats, ska detta leda till avsked.
- **Skadestånd:** En anställd kan bli återbetalningsskyldig för skada som motsvarar det belopp som förskingrats. Kontrakt kan avslutas till följd av kontraktsbrott och kan leda till återbetalningskrav.
- **Återbetalningskrav.** Kontrakt med samarbetsorganisationer anger att Radiohjälpen kan komma att kräva återbetalning av bidrag som inte använts i enlighet med avtal.

UPPFÖLJNING OCH RAPPORTERING

Årlig sammanfattning

Radiohjälpens generalsekreterare är ansvarig för en årlig rapport till styrelsen om korruption och oegentligheter och att sammanfatta erfarenheter och lärdomar i relation till förebyggande och undersökande åtgärder i förhållande till korruption. Radiohjälpens generalsekreterare och styrelse ska vidta relevanta åtgärder för att inkludera erfarenheterna i verksamhetsplaneringen.